

OBMURSKI TEDNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA OBMURJE

M. Sobota, 31. julija 1953

Leto V. - Štev. 31 - Cena 10 din

Urejs uredniški odbor - odgovorni urednik Jože Vild - uredništvo in uprava M. Sobota, Trg znanja 5 - ček račun pri NB FLRJ v M. Soboti, št. 641-T-308 - tisk Mariborske tiskarne - naročnina četrtletna 100, polletna 200, letoletna 400 din. - Izhaja vsak petek Poština plačana v gotovini

PRAZNOVANJE DNEVA VSTAJE

S PARTIZANSKIMI PATRULJAMI

po Prekmurju in Muškem polju

Dvanajsto obletnico vstaje slovenskega naroda je prebivalstvo Obmurja tudi letos lepo proslavilo. Ob spominu na vse one, ki so dali svoje najdražje - življenje za svobodo in srečo našega ljudstva, po sledovih borb in zmag, po partizanske patrulje obiskale številne družine in sodelavce iz časa NOB, povsod toplo sprejete in pozdravljene od množice ljudi.

Iz Prekmurja so se stekle štiri patrulje v Mursko Soboto. Prva je krenila iz Kramarove in bila že v Rogoševcih deležna sprejema več sto ljudi. Pot patrulje je vodila dalje proti Murski Soboti. Druga patrulja je šla na pot iz krajev ob vzhodni meji, od tromejnika. Patrulja se je ustavila v številnih krajih, pozdravljena od množice ljudi, se ustavila na prizoriščih partizanskih borb pri Vaneči, se poklonila spominu padlih borcev in predala bojno zastavo v Murski Soboti.

Tretjo patruljo so prebivalci Pince-kolonije pred odhodom pozdravili z besedami: »Mi smo z vami in z vami bomo čuvali našo svobodo in neodvisnost.«

Po prihodu v madžarsko vas Pince se je patrulja ustavila pri obmejni enoti, vaščani pa so borce pogostili. V Lendavi je patrulja prišla v spremstvu pihalne godbe Nafta. Po mitingu, kjer se je zbralo okrog 500 ljudi, so borci nadaljevali svojo pot skozi Lakoš, Gaberje, Kapco - naprej s pesmijo in harmoniko.

Hotičeni so pričakali patruljo v velikem številu in obšli borce s cvetjem, jih pogostili in se pristrčno pogovarjali z njimi. Pred odhodom so pionirji izvedli kratek spored.

MI MO PRŠEVEGA MLINA, KJER JE BIL USTANOVLEN PRVI NARODNOOSVOBODILNI ODBOR V PREKMURJU

Patrulja je nadaljevala pot proti Mali Polani. Ustavila se je pri Prševem mlinu, kjer je leta 1944 bil ustanovljen prvi NOO v Prekmurju. V Polani je patrulja prenočila. Drugo jutro pa so borci nadaljevali pot, se ustavili v Trnju in obiskali Kramarjeve, Hancove in Vukove. Po kratkem odmoru v Crensovcih je patrulja obiskala še vse tri Bistrice.

Tretji dan pohoda je patrulja šla skozi Melince, Izakovec in se opoldne ustavila v Beltincih. Lep sprejem z godbo na pihala in precej ljudi.

Iz Beltincev je patrulja nadaljevala pot proti Gančanovu in se ustavila na mestu, kjer je leta 1941 padel narodni heroj Stefan Kovač. Preko Lipovec je nato patrulja krenila skozi Bratonce in se zvečer ustavila v Rakičanu, v zadnji postojanki pred predajo bojne zastave v Soboti.

Cetrta partizanska patrulja je začela svoj pohod v Mostju, šla skozi Gederovce, Radmožance, se ustavila v Nedelici in sodelovala pri komemoraciji in odkritju spominske plošče na grobu narodnega heroja Stefana Kovača. Svečanosti se je udeležilo tudi precej Sobočanov, številne organizacije so položile na grob heroja cvetje in vence.

Za Dan vstaje - obisk graničarjev

Na predvečer Dneva vstaje je bila v Lendavi v veliki kino dvorani Proizvodnje nafte svečana akademija. O pomenu 22. julija, Dneva vstaje slovenskega naroda, je spregovoril tov. Slavko Lindič, predsednik občinskega ljudskega odbora. Nato je sledil pester program. Nastopili so člani SKUD Nafta in KUD Lendave. Prvi je nastopil mešani pevski zbor obeh društev, ki je zapel Internacionalno, nakar je tamburaški zbor KUD Lendava zaigral venček partizanskih pesmi. Sledile so recitacije, ob koncu pa je nastopila Naftina godba na pihala. Akademije se je udeležilo preko 300 Lendavčanov.

Na Dan vstaje je organizacija

Z VSEH STRANI PROTI CILJU - V SOBOTO

Cetrta patrulja - in z njo ostale tri - so hitele in se bližale cilju - Soboti. Skozi Dobrovnik je šla patrulja v Strehovske gorice in obiskala partizanske postojanke. Bogojinčani so pričakali patruljo v velikem številu in se zbrali zvečer ob tabornem ognju. Partizanske

pesmi je pel bogojinski pevski zbor.

Zadnji del poti je prehodila patrulja skozi Vučjo gomilo, Tešanovce in se ustavila v Martjancih.

Do devetih zjutraj, na Dan vstaje 22. julija, se je zbralo na Trgu zmag v Soboti okrog 1000 ljudi. Okrog devete so prikorkale patrulje v mesto, predale

raporte in bojne zastave. Na mitingu v Soboti je govoril sekretar mestnega komiteja ZKS tov. Rogl.

Po sprejemu je množica ljudi z borci zavila v mestni park, kjer so se na ljudskem veselju še dolgo popoldne glasile borbene partizanske pesmi.

V letošnjih partizanskih patruljah je v Prekmurju sodelovalo sicer manj borcev kot lani, lahko pa rečemo, da je pot patrulj zasledovalo mnogo več ljudi.

Okrajna konferenca Zveze komunistov v Soboti je proučila pomanjkljivosti v okraju

V sredo so se v Soboti zbrali zastopniki, izvoljeni delegati vseh osnovnih organizacij Zveze komunistov iz vsega okraja z namenom, da bi na osnovi pisma CK ZKJ proučili pomanjkljivosti, ki so se dogajale v njihovih vrstah. Po dobri proučitvi napak so se pomenili o smernicah, kako te odpravljati in kako v bodoče preprečiti, da bi se podobne napake še dogajale.

O delovni konferenci komunistov soboškega okraja bomo podrobneje poročali prihodnjč.

Po sledovih borb - od Radgone do Ljutomera

S partizanskim mitingom v Radgoni je začela svoj pohod patrulja čez Mursko polje, do Ljutomera. Njena pot je vodila po sledovih partizanskih skupin, ki so v času NOB delovale na tem področju. Spotoma so obiskali partizanske družine. Zgodilo se je, da je bilo srečanje kar na polju, sredi koscev in žanjic, kjer so bivši borci v prisrčnem razgovoru s svojimi znanci opravili hvaležno poslanstvo. V takem vzdušju jih je fotograf večkrat ujel v svojo kamero. Obiskali so partizanski vasi Očeslavci in Kapela in se dalj časa pomudili med vaščani. Grobove padlih junakov in organizatorjev upora Jova Jurkoviča in Antona Stranjšaka so okrasili s cvetjem in vencem.

Ko se je nagibalo sonce k zatonu in so se po golih senočetih začeli oglašati črički, so prispele v Radence, kjer jih je sprejela množica domačinov in gostov. Na svečani akademiji so po govoru nastopili recitatorji, mešani pevski zbor in domači orkester. Svečano vzdušje, ki je napolnilo prostorno dvorano, pa je

še povečala neka starejša žena, ki je kar mimogrede napisala na listič nekaj verzov in jih v hrvaškem jeziku prebrala zbranim. V njih je izrazila nekaj lepih misli o partizanskih in ljudski revoluciji.

Šest patrol je vkorakalo v okrašen Lutomero

Na predvečer Dneva vstaje so se srečale v okrajnem središču patrulje iz Miklavža, Apača, Verzeja, Radgone, Ivanjkovec in Tomaža. Čeprav malce utrujeni, saj so prehodili desetine kilometrov gričevnatega sveta, so borci strumno korakali mimo častne tribune na trgu maršala Tita, kjer so se bili zbrali zastopniki ljudske oblasti in političnih organizacij. Svoj prihod so naznanili s streljanjem. Na čelu patrolj so korakali harmonikarji in zastavonoše. Na prsih borcev so se svetlikala številna odlikovanja.

Komandant bataljona je predal raport predsedniku OLO tov. Verdevu, ki je potem, ko je

Da končamo: prirediteljem la množica domačinov in gostov. gre vso priznanje za tako prisrčen sprejem! Hkrati pa se je treba vprašati: kje pa so bili tokrat člani domače organizacije Zveze borcev?

orisal velik pomen ljudske vstaje, čestital vsem borcem in prebivalstvu okraja k velikemu prazniku in jih pozval, naj še bolj budno čuvajo pridobitve narodnoosvobodilnega boja.

Sledil je kulturni program; nastopili so recitatorji, razkriški kvintet, ženski pevski zbor in godba na pihala. Ko je na trgu zaorila pesem o Titu in domovini, so se misli vseh navzočih združile v eno samo hotenje: Naša je zemlja, zemlja slovenska, ki jo bomo branili pred vsakomur, ki bi jo hotel oskruniti! Po mitingu so borci pojoč odšli v restavracijo »Triglav«, kjer so se domala vso noč zadržali v tovariškem razpoloženju.

Pred rojstno hišo heroja Kaučiča na Desnjaku ...

Naslednji dan, ki ga je napovedalo toplo poletno sonce, so Ljutomerčani z godbo na pihala odhiteli pred rojstno hišo rojaka in narodnega heroja Ivana Kaučiča-Nandeta na Desnjaku, kjer je bila pomembna slovesnost. O revolucionarnem delu in boju velikega pokojnika je spregovoril tov. Stefan Joha, ki je ob koncu svojega govora dejal: »Ne pozabimo, da je preprosto ljudstvo v najtežjih dneh dalo slovenskemu narodu svoje najboljše sinove - heroje!«

Zatem je posebna delegacija v kateri je bila tudi pokojnikova žena, odkrila na Kaučičevi rojstni hiši spominsko ploščo godba na pihala pa je odigrala žalostinko Pionirji so s solznimi očmi recitali več partizanskih pesmi. Veličastno slavje so zaključili pevci in godbeniki, ki so izvajali borbene pesmi. Ob tej priliki je zastopnik republiške gasilske zveze izročil visoka odlikovanja najzaslužnejšim gasilskim voditeljem.

V radgonskem okolišju bo treba zboljšati delo organizacij SZDL

Na nedavni razširjeni seji predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij Socialistične zveze s področja gornjeradganske občine so ugotovili, da vaški odbor Sp. Ščavnica še ni izvedel volitev niti ni pobral članarine za lansko in letošnje leto. To zanemarjanje dela in brezbrinosti odraža na vsch drugih področjih v vasi, daji je v kraju mnogo gospodarskih, kulturno-prosvetnih in političnih problemov, ki bi jih morala v prvi vrsti reševati Socialistična zveza in pomagati ljudskemu odboru, pred katerim stoji važne naloge, kot je gradnja ceste, popravilo mostov, elektrifikacija, reorganizacija zadržištva itd.

Na razširjeni seji so razpravljali tudi o zakonu o odpravi vinskih odnosov in o zakonu o zemljiškem skladu. Nedavno je Socialistična zveza izvedla sestanke vinskičarjev, saj je v občini 44 takih družin.

Tudi v radgonski občini so gojbi primeri socialnega izkoriščanja ter bo novi zakon tudi to dokončno odpravil. Na seji so izvolili tudi 5-članski odbor, ki bo organiziral obisk proslave desetletnice primorskih brigad, ki bo 5. in 6. septembra t.l., in se je bo udeležilo lepo število ljudi iz gornjeradganske občine.

Ko se se udeležili te seje funkcionarji osnovnih organizacij z oddaljenih vasi, ni bilo predsednikov in sekretarjev iz I. in II. terena, iz samega mesta Gor. Radgone in med njimi so nekateri celo člani Zveze komunistov. Navzoči funkcionarji so izrazili, da bo treba s takšnim načinom brezbrinosti do dela odločno prenehati ter pričeti z aktivnejšim delom, kot so nekateri osnovne organizacije, n. pr. Crešnjevci, Zbigovci, Podgrad in Lomanoš že dokazale. -jh.

Sodelovanje med slovenskim in madžarskim prebivalstvom dobrovolniške občine

Morda še nobena prireditve v Dobrovniku ni bila tako lepa, kot je bil zadnji občinski dan. V soboto so bile prireditve kulturnega značaja za slovensko in madžarsko prebivalstvo. V nedeljo pa so bile slavnosti, športne prireditve in zabava. Pred občinskim poslopjem je bilo množično zborovanje, kjer so predstavniki občine pojasnili pomen občinskega praznika. Sodelovanje med slovenskim in madžarskim prebivalstvom, ki živi v vaseh te občine, ni bilo nikoli tako tesno in močno, kakor ga je sedaj zgradila naša ljudska oblast.

V nedeljo popoldne se je množica zbrala na sejmšču, kjer so bile konjske dirke, zaigrali pa so odbojkarji, kegljači, nogometisti in šahisti. V šolskih prostorih je bila občinska razstava, ki je nudila pregledno sliko vse občine. Razstava je bila prav dobro pripravljena. Razstavljala je tudi Trgovina poljedelskih strojev iz Sobote.

Občinski dom v Dobrovniku kaže, da je s složnim delom možno marsikaj pripraviti. Manjkali so le pevski zbori, katerim bo treba posvečati več skrbi. B.

Kako bodo uporabili sklad za prosto razpolaganje or Nafti v Lendavi

Podjetje Nafta v Lendavi ima okrog 20 milijonov dinarjev sklada za prosto razpolaganje. Del tega sklada so ustvarili že v lanskem letu, kot višek fonda plač, a ga niso razdelili, temveč so ga namenili za investicijo. Drugi del pa so ustvarili v letošnjem letu. Sedaj razpravljajo kako ta sklad za prosto razpolaganje najbolje in najkoristneje uporabiti.

Doslej so iz tega sklada do delili en milijon dinarjev za zidavo hladilnice pri klavnici v Lendavi. Za to so se odločili šele po dolgi diskusiji na zasedanju delavskega sveta, ker so nekateri kritizirali mestno klavnico in mesnico. Češ da je meso v Lendavi izredno drago, da ga ob praznikih vedno zmanjka in podobno. Menili so, da mesnico vodijo ljudje, ki jim ni dovolj mar za delovnega človeka. Kljub temu so prispevali pod-

poro, želijo pa, naj veljajo pri prodaji mesa enake pravice za vse.

Iz sklada za prosto razpolaganje je kolektiv Nafta prispeval za gradnjo gasilskega doma v Lendavi 500.000 din.

Na zadnjem sestanku delavskega sveta, ki je bilo pretekli teden, pa so sklenili da bodo porabili 13 milijonov dinarjev za ureditev kopalnice v 104 družinskih stanovanjih v novi naselbini, za zasteklitev oken v novih zgradbah, ki imajo le ene šipe, in za ometanje teh zgradb na zunanji strani. Poleg tega bodo porabili še 600.000 dinarjev za ureditev dvorane, kjer so kinopredstave in katero uporabljajo tudi za razne kulturnoprosvetne prireditve, predvajanja, sestanke in seje.

Potreb je še več toda za zdaj smatrajo ureditev navedenih stvari za najnujnejše.

DOGODKI ZADNJIH DNI

SLEDNJIC - PREMIRJE NA KOREJI. — Po 37 mesecih nezisprosnе vojne, ki je zahtevala milijone nedolžnih žrtev in do tjal porušila sto tisoč naselij, vasi in mest, je nad Korejo zavladovalo zatišje. General Harrison, vodja delegacije Združenega poveljstva, in vodja kitajsko-severnokorejske delegacije Nam Il sta v ponedeljek ob dveh ponoči podpisala sporazum o premirju. Sedaj se že pripravljajo na splošno zamenjavo ujetnikov. Ujetnike, ki se nočejo vrniti v svojo domovino, bodo tedaj prepeljali na posebno nevtrarno področje ob razmejitveni črti, ki obsega širino 4 km, in jih izročili indijskim četam, t. j. četam nevtralne države, v varstvo.

Bilo bi morda odveč govoriti o celotni vsebini sporazuma, ker se bomo nanj vrnili tudi še prihodnji teden. Ze sama zamenjava vojnih ujetnikov - eno od najvažnejših določb sporazuma

- bo predvidoma trajala 42 dni. Združeno poveljstvo bo izročilo okrog 74.000 vojnih ujetnikov, severnokorejsko-kitajsko poveljstvo pa 12.736. Na nevtrarno področje pride 22.000 severnokorejskih in kitajskih vojakov. Določbe premirja bo izvajala posebna komisija, ki jo sestavljajo 5 častnikov Združenega poveljstva in 5 častnikov severnokorejsko-kitajskega poveljstva. Njih delo bo nadzirala nadzorstvena komisija nevtralnih držav sestavljena iz enega švedskega, švicarskega, češko-slovaškega, poljskega in indijskega častnika. Posebni 20 inspekcijskih skupin ji bo v pomoč.

Korejsko premirje so z največjim veseljem pozdravili Korejci, saj jih je rešilo nadaljnje prelivanja krvi in pustošenja. Pozdravili pa so ga uradni in politični krogi ter tisk po vsem svetu. Le malo je tistih ki so si upali trditi, da bi bilo bo-

lje nadaljevati vojno in v skrajnem primeru uporabiti atomsko bombo nad komunisti. (Nekaj teh glasov se je pojavilo v ZDA). Resnično miroljubne sile sveta so tem vojnohujskaškim izjavam kaj hitro zavezale jezik. Resnica pa je tudi, da podpisovanje premirja še ne pomeni končnega miru. Predstavlja samo prvi in najvažnejši korak pri reševanju korejskega vprašanja kot celote in ostalih vprašanj daljnega Vzhoda sploh.

Politični in diplomatski opazovalci se sedaj vse bolj zanimajo za POLITIČNO KONFERENCO, ki bo v roku treh mesecev morala rešiti še čisto političen del korejskega vprašanja, morda pa tudi ostala sporna vprašanja med vlesilami na daljnem Vzhodu. Stiri najstega avgusta se bo sešla Generalna skupščina Združenih narodov, da določi države, ki se bodo konference udeležile. Ni izključeno, da bo konferenca (Nadaljevanje na 2. strani)

Preteklost bi jih že lahko izučila

čeno, da bodo prišli v glavni razpravi na dan novj predlogi za dokončno pomiritev na Koreji, posebno kar zadeva sprejem LR Kitajske v OZN združitve obeh dosedanjih korejskih držav v enotno, demokratično in neodvisno Korejo itd.

Skorajda vsi uradni krogi na Zahodu sodijo, da pomeni premirje veliko zmago Združenih narodov proti napadalci, obenem pa tudi prvi večji uspeh sistema skupne varnosti. Izjavo v tem duhu je dal tudi maršal Tito uredništvu »Borbe« na vprašanje, kaj sodi o najnovejših dogodkih v Pommundzomu.

tejavo bivših slovenskih partizanov in zavednih Slovencev, se posebno odlikuje klerofašistični dnevnik v Grazu »Kleine Zeitung«.

Gonja se sedaj nadaljuje. Naša javnost jo odločno odklanja, kajti ni samo slučaj, da se je poostrihla prav v času ko naj obisk Koče Popoviča še bolj utrdi vse boljše in tesnejše stike z našo severno sosedo. Sovražniki medsebojnega zblizanja so spet na delu, spet iščejo mogočih in nemogočih obtožb, da bi vzbudili med avstrijskim ljudstvom odpor proti kakršnemu koli zblizanju, obenem pa dvignili doslej več ali manj potlačene nacistične in raznarodovalne težnje na slovenskem Koroškem.

demokratske stranke. Zato so mu odpovedali zavezništvo liberalci, republikanci in Saragotivci socialisti, pa tudi podpora monarhistov, katerim se je sicer zelo približal, še vedno visi v zraku. Zato sodijo, da s svojo vlado v parlamentu ne bo prodrli, ker mu bo primanjkovalo glasov.

Namesto odstopkov zahtevam posameznih strank nekdanje vladne sredine se je sedaj raje lotil starih, obrablenih metod: z zahtevami po Trstu in Istri naj bi prenesel zanimanje za notranjepolitična vprašanja na zunanje torišče. Iredentistični poslanci, ki jih je tako na levi-

ci, kot na desnici dovolj, naj bi znova zagrabila to parolo v »nacionalnem«, t. j. v šovinističnem zanosu in z južnjaškim temperamentom.

Vendar je vprašanje, ali bodo zahteve italijanskih množic po zbolšanju gospodarskega položaja in zmanjšanju brezposelnosti lahko kar tako obšli. Postale so namreč le problem, ki se ga bodo morali enkrat lotiti. Carobna parola o Trstu je izgubila svoj sijaj.

PROTIJUGOSLAVANSKE SPLETKE NA KOROŠKEM — Nov val protislovenskih in protijugoslovanskih izpadov na slovenskem Koroškem smo doživeli že v času, ko se je državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič pripravil na svoj obisk avstrijskemu glavnemu mestu. Pronacistični »neodvisni« tisk, podprt od dela klerikalnih glasil, je tedaj pričel s članki, v katerih zahteva preiskavo v zvezi z »deportacijami avstrijskih državljanov«, leta 1945, t. j. po svetovnem prazniku zmage 9. maja, ki da so jih naše čete ustrelile. Drugi napad je veljal načrtu zakona o dvojezičnih šolah na slovenskem Koroškem, o katerem nameravajo še letos razpravljati v koroškem deželnem zboru. V tej gonji, v kateri se avstrijski pronacistični in šovinistični krogi tudi osebno lo-

Demokratska fronta na slovenskem Koroškem je že zahtevala od javnega tožilca v Celovcu, da razišče hujskanje »Kleine Zeitung« in delovanje šovinističnih tolp, ki ustrahujejo zavredne Slovence. Pričakovati je, da bo najmočnejša stranka — socialistična stranka —, ki se je doslej zavzemala za mesebno zblizanje, umela odvrtiti ta val nasilja in šovinističnega hujskanja. Sicer bo morala naša vlada uradno posredovati pri avstrijskem zunanjem ministrstvu, kajti takega nasilja naše ljudstvo na Koroškem noče več prenašati.

ITALIJANSKA VLADNA KRIZA IN TRST. — De Gasperi je sestavil novo italijansko vlado samo iz vrst svoje, t. j.

ZA TISKARNO V MURSKI SOBOTI

Iščemo določeno število tiskarskih delavcev, in sicer:

strojne stavce, ročne črkostavce, strojnika in pomožne tiskarske delavce.

Ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve in strokovnega znanja je poslati do 20. avg. 1953 na naslov:

»NAŠ TISK«
uprava - Murska Sobota.

Obvestilo

Vsem odjemalcem sporočamo, da je poslovalnica Drž. založbe Slovenije v M. Soboti in Lendavi prevzelo podjetje Okrajnega odbora SZDL M. Sobota

„Naš tisk“ v Murski Soboti

Obe poslovalnici že poslujeta pod novim imenom: „Naš tisk“ — knjigarna in papirnica M. Sobota „Naš tisk“ — knjigarna in papirnica Lendava

BESEDA NAŠIH BRALCEV

Ali res ni bilo drugačne rešitve?

Splošno trgovsko podjetje je pred dnevi začelo podirati svojo stavbo na Glavnem trgu v Ljutomeru. Vsi stanovalci, ki so dolele stanovali v tej zgradbi, so se morali preseliti v druga stanovanja, ki jim jih je preskrbela stanovanjska komisija v Ljutomeru. Brez sobe pa je ostala 68-letna starica Neža Kukolj. Njena vnukinja Angela se zama trudi, da bi za svojo babico in sebe dobila kakšno koli bino sobico, kamor bi se lahko stisnile vsaj za silo. Po velikem trudu je Angela pospremila svojo babico v bolnico, kjer bo imela vsaj za nekaj časa stanovanje. Stvari iz stanovanja pa je popravila v drvarnico, ker jih drugam ni mogla. Sama pa se je zatekla na Cven k svojim znancom. Sedaj pa s strahom pričakuje, kdaj se bo babica vrnila iz bolnice, ker ne ve, kam bi se zatekli. Ali tudi v drvarnico?

Mnogo govorimo o socializmu, zato bi bilo nujno, da si priznamo, da bi nešteti najemniki v Ljutomeru brez posebne težave svoje stanovanje lahko zmanjšali in tako pomagali tistim, ki so brez strehe. Ali ne boli srce tistih, ki imajo predsobe in je-

ditnice, poleg spalnic in drugih prostorov, da so ljudje, ki nimajo nobenega prostora, kjer bi se lahko zaščitili pred dežjem in se ponoči mirno spočili.

M. M.

Opomba uredništva: Ne poznamo dejanskega stanja, ki je tukaj opisano. Smatramo pa, da so se zgodile napake, če sta dve osebi ostali brez stanovanja. Sicer bi se za njih morda dalo dobiti stanovanje kje na vasi, če ni nobena zaposlena v mestu. Vendar bi jima v takem primeru morala pomagati stanovanjska komisija v Ljutomeru in ju ne postavljati kar na cesto ali v drvarnico, ker vemo, da je tudi na vasi težko dobiti stanovanje.

ZAKAJ TAKO ZAVLAČEVA-NJE PRI UREDITVI ZADRUŽNEGA DOMA V STOGOVCIH?

Splošno gradbeno podjetje »Tempo« v Ljutomeru je pred mesec prevzelo gradbena dela pri dokončni dograditvi in ureditvi zadržnega doma v Stogovcih, za kar je bil najet inv. kredit. Toda podjetje je dokončalo le nekaj glavnih del, tako ureditev dvorane znotraj vhod v zgradbo pa je ostal nesavarovan, nujno potrebno pa bi bilo urediti tudi trgovske lokale, skladišča in upravne prostore zadruga.

V podjetju se izgovarjajo na druga, že začeta dela in odlašajo z dograditvijo stogovskega zadržnega doma. Toda s tem se zavira iniciativa reorganizirane stogovske zadruga.

R. H.

Kaj res nihče ni videl izkorščanja?

Pred dnevi je Svet za ljudsko zdravstvo in soc. politiko pri ljudskem odboru mestne občine M. Sobota odkril v Krogu grad, obsojanja vredno izkoriščanje stare, neuke ženice.

59 let stara Čahuk Julijana, je že 32 let delala pri srednjem kmetu, Novak Francu iz Kroga. Gospodar sicer trdi, da jo je pred

32 leti vzel k hiši »iz krščanskega usmiljenja«, ji dal zaposlitev in hrano in ji tudi plačeval. Toda vaščani vedo povedati, da Čahukova za svoje delo ni prejela nobenega plačila, razen kakih obnošenih oblik in klobat — verjetno po Novakovem tudi iz krščanskega usmiljenja.

Kaže pa, da Novaku ni bilo dovolj, da je ženska 32 let delala na 8 ha zemlje, temveč se še sedaj, ko prejema pokojnino, okorišča na njen račun četi, čemu bo služilj denar, saj ga tako ne rabi. Res je ženska duševno nekoliko zaostala, toda prav taki osebi ne bi smel nihče krati pravice in si prisvajati njeno lastnino. Čahukova je doslej prejela že nad 39.000 din pokojnine — pa še vedno mora spat v kuhinji na klopi in hoditi na delo raztrgana, bos.

Zdaj raziskuje zadevo Ljudski odbor mestne občine, toda upravičeno se sprašujemo, ali vaški odbor SZDL v Krogu in komunisti tega niso vedeli ali pa niso hoteli poseči vmes, ko bi vendar eni in drugi morali odločno nastopiti proti takim izkoriščevalcem neukih ljudi. Haki Janko

Kako pozdravljamo

Pozdrav kot odzdrav naj bo vedno prijazen, nikakor malomaren. Osebi, ki jo pozdravimo, gledamo v obraz. Moški naj se odkrije; v ustih ne sme imeti cigarete in ne rok v žepu ali na hrbtu. Če prideš v javno prostore: restavracijo, vlak, tramvaj, urad, pozdravi s priklonom (ni pa treba reči: »Klanjam se!). Pri pozdravljanju v kavarni, gostilni ali podobnem lokalu mimoidočih znancev ni treba vstajati.

Le prejemal bi, prispeval pa nič

Milena Stotl, gostilničarka na Cvenu je poslala svojega otroka v zadrugo po kvas. Ker je to bilo v Tednu Rdečega križa, je poslovođa zavren kvasa dal še značko RK za 2 din. Skotlova je poslala otroka dvakrat nazaj, češ naj mu v trgovini vrnejo 2 dn. Ker se Skotlova družina ne prišteva med revne, poslovođa ni hotel iz principa vrniti denarja. Ko pa se je poslovođa naslednji dan oglasil v gostilni, ga je pošteno nahrulila.

Vprašamo Skotlovo, ali se zaveda koristil, ki jih je žela v

zadnjih letih. Marsikateri državljan bi z veseljem prispeval za Rdeči križ tudi 1000 din, če bi bil deležen tistih 100.000 din, ki jih je Skotlova družina prejela samo kot zaostanek otroških doklad za preteklo leto. Skotlova naj malo izpraša svojo vest, ali je bila popolnoma upravičena na otroške doklade še takrat, ko je imela vinograd in ostale vrednosti. Ne, ni bila — ampak preračunano so prodali vinograd za težke tisočake, država (Zavod za socialno zavarovanje) pa jih je zato nagradila s 100.000 din. Danes je njen mož v državni službi, kjer prejema 18.000 din samo otroških doklad. Kje pa je njegova plača? Lep zaslužek prinaša glavo tudi gostilna, ki jo vodi ona sama na Cvenu.

Stotlovi so prešli in prejemajo od skupnosti velike vsote. Ali kljub temu ne zmorejo prispevati nekaj za skupnost, za tako dohodolno ustanovo, kot je Rdeči križ, vsaj nekaj dinarčkov? Če so prepričani, da ne morejo, predlagam, da Nm Rdeči križ vrne tista dva dinarja.

M. M.

ljensih predmetov pa je treba reči, da je bila prireditelj kar lep uspeh za mlade organizatorje, ki si bodo tokrat nabrali precej izkušenj za podobne podvige v prihodnosti.

S skupščine okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljutomeru

Na tretji redni skupščini Zavoda za socialno zavarovanje v Ljutomeru se je zbralo 16 izvoljenih delegatov iz podjetij in ustanov, ki so zastopali 4612 zavarovancev iz socialističnega in privatnega sektorja. Število zavarovancev se je od lanskoletne skupščine do letošnje dvignilo za 690 ali 17% kljub likvidaciji nekaterih podjetij.

V minulem poslovnem letu se je zmanjšalo število obolenj od predlanskih 4% na 2,89%. Vendar bi se lahko to število zmanjšalo še v večji meri, ako bi ne bilo tolikšnega izkoriščanja socialnega zavarovanja. Izplačila za bolniške dneve dosegajo brez plačevanja podjetij, to je za prvih sedem dni odnospo prvih dveh mesecev 3.626.344 dinarjev. Skupno z izplačili s podjetij narašča ta vsota na 4.964.965 din.

Lansko leto je bilo v okviru 121 primerov izdaje odločb o plačevanju hranarine za osebe, ki so bile čez 2 meseca v bolniškem staležu. Martin Fabjanč iz Illova je po dveh težjih operacijah nosil na hrbtu koš ter stavil električne drogeve in si s tem bolezen podaljševal. Zavod je izdal tudi 35 odločb za klimatsko zdravljenje zavarovancev.

Lekarniških stroškov za zdravljenje je Zavod imel v višini 1.537.748 din, medtem ko je bilo neupravičeno izplačanih otroških doklad v višini 1.390.000 din, ki jih bo Zavod izterjal preko podjetij od zavarovancev.

Skupno število upokoencev v okviru je 1327 ter znašajo njihove mesečne pokojnine nad 7.200.000 din in otroške dokla-

de 546.000 din. Med upokoenci je 500 viničarjev, hlapcev in dekel.

Tudi izdajanje delavskih knjižic poteka zadovoljivo, vendar nekatera podjetja zbiranju dokumentov ne posvečajo dovolj skrbi, n. pr. Opekarna Ljutomer, ki ni dostavila še niti ene prijave.

Skupni mesečni izdatki za otroške doklade v okviru so dosegli mesečno po 8.000.000 dinarjev, tako da znašajo letno 96.000.000 din. Odklonilnih odločb v zadevi otroških doklad je Zavod izdal 83 ter s tem prihranil letno 6.000.000 din.

Po poročilu direktorja Zavoda tov. Tončke Dernikovič je sledilo poročilo tov. Jelena, predsednika upravnega odbora. Med drugo obširno analizirano pro-

blematiko o delu Zavoda je predsednik kritično ocenil slabo sodelovanje Okrajnega sindikalnega sveta, ki ni maral pošiljati zastopnika na seje upravnega odbora Zavoda, dasi je sindikat hrbenica socialnemu zavarovanju in bi morala biti tesna koordinacija. Okrajni sindikalni svet pa ni vabil zastopnikov Zavoda na svoje seje in se je razdvojenost na okrajnem forumu odražala tudi po podružnicah. Vsled tega so bile pri delu Zavoda občutne motnje in napake, ker ni bilo s strani sindikata organizirane potrebne tovarniške kontrole bolnikov, pri izdaji potrdil v upravičenosti do doklad itd.

Ob koncu je bil izvoljen za področje izpostave zavoda za socialno zavarovanje pododbor s sedežem v Gor. Radgona. -jh.

Nad tisoč ljudi na razstavi Ludske tehnike v Cezan'ercih

V čast Dneva vstaje je društvo Ljudske tehnike v Cezan'ercih priredilo razstavo svojih izdelkov in orodja. Odprli so jo predzadnjo nedeljo. Obenem je priredila godba na pihala iz Ljutomeru promenadni koncert na prostem. Pretekli teden so v šolskem posloppju imeli tudi več kinopredstav. Vrtili so filme, ki so prikazovali napredek na področju tehnike in kmetijstva. Razstavo si je ogledalo okrog 1500 kmečkih ljudi od blizu in daleč, med njimi tudi precej delavcev iz bližnjih podjetij.

Cepprav so iznajdljivi člani društva z dokaj skromnimi sredstvi organizirali to prireditev, je na razstavi le bilo nekaj izdelkov, ki kažejo na precejšno rutino njihovih ustvarjalcev. Dobro je prikazal svoje delo elektro-strojnik kroček, ki je z maketo transformatorske postaje in omrežja, prikazal obiskovalcem boj kmečkih ljudi za elektriko. Tudi detektorje so izdelale večte roke.

V posebnem oddelku so razstavljali mladi fotoamaterji. Njihov vodja A. Stanjko je ustre-

gel celo zahtevnejšim poznavalcem fotografije s slikami, ki nosijo pečat dognanosti in dokajšnje sposobnosti. Nekaj posnetkov s-pokrajninskimi motivi bi lahko poslali na kako večjo razstavo. Škoda le, da so odmerili predmetom in slikam, ki izpričujejo zgodovinske dogodke v času ljudske revolucije, dokaj skromen prostor. Če bi jih namestili v primerno dekoriranem zaprtem prostoru, bi stvar bolje uspela.

Kljub pomanjkljivostim in skromnosti v množini razstav-

KULTURNI ZAPISKI

Ali res ni drugega izhoda za lutomersko godbo na pihala?

Vsi vemo, da zadnja leta po osvoboditvi, posebno pa zadnje čase ni bilo proslave in prireditve, kjer ne bi nastopila tudi godba na pihala KUD »Ivana Kavčiča« v Ljutomeru. Saj se je zgodilo, da so nastopili 3-4krat tedensko, dostikrat kar dvakrat zaporedoma.

Kljub vsej dobri volji godbenikov, ki hodijo k vjam in nastopom (nekateri tudi po 2 do 3 ure hoda), so se našli ljudje, ki so vse to delo in poirtvovalnost le kritizirali, češ da imajo čudne odnose do skupnosti, da svoje nastope predrago zaračunavajo itd. Resnici na ljubo pa moram povedati da na večini nastopov igra godba zastoj. Na-grade so želeli le, če so igrali za ples, kar pa je popolnoma pravilno.

Godbeniki so na svojem zadnjem sestanku ugotovili, da je takšno gledanje na delo krivično. Ugotovili so tudi, da ni pravega interesa za njihov razvoj.

Razočarani so skienili, da bodo prenehali z delom tako dolgo, dokler pristojni činitelji in podjetja ne bodo spremenili svojega mnenja o njihovem delu ter jim pri delu nudili vsi moralno pomoč. Zadnje čase je namreč postalo vse preveč samo po sebi umevno, da godba »mora« pri vsaki malenkosti nastopiti in da za tak nastop ni potrebno povedati godbenikom niti »hvala«.

Se bolj je pa prizadelo godbenike, da vsa lutomerska podjetja, predvsem trgovska, mehanična in urarske delavnice, nimajo prostora za mlade godbenike, ki bi se radi izučili obrti. Tako bodo ti prisiljeni oditi kam drugam, godba pa bo izkrnjena, namesto da bi se iz leta v leto izpopolnjevala.

Res je, da so svoj čas nekatera podjetja prispevala lepe vsote za KUD »Ivana Kavčiča«, toda samo s denarjem ne moremo delati kulture, zato so nam potrebni dobri člani prosvetnih društev. Dokler ne bodo po podjetjih poleg strokovne sposobnosti umeševali tudi udeleževanje uslužbenca izven službe

in nudila potrebne zaposlitve najspodbudnejšim, je vse naše prizadevanje za kulturno-prosvetni razvoj v kali zadušeno.

Godbeniki ne morejo ustvarjati čudežev, če imajo njihovi mecenji — v tem primeru naša podjetja — zamašena ušesa glede nastavitve mladih godbenikov.

Zahvaljujoč godrnjačem in ravnodušnečem so se godbeniki razšli. Ali se nam bo posrečilo spraviti jih zopet skupaj in ali

bomo znali v bodoče zavzeti do njih pravilno stališče, o tem bo treba resno razmisлити. kin.

Pripomba uredništva. Objavljamo članek, čeprav stvari ne poznamo do podrobnosti. Menimo pa, da je prav o tem razpravljati in pričakujemo, da se bodo oglasili in svoje mnenje povedali poleg godbenikov tudi ostali kulturni delavci Ljutomeru.

Jurčičev „Deseti brat“ na soboškem odru

Igralska družina SKUD »Stefan Kovač« iz Sobotje je v okviru letošnjega festivala uprizorila Jurčičevega »Desetega brata«. Ljudsko igrvo v petih dejanjih. Kot gost je sodeloval ing. Fr. Cegnar, član rakičanske igralske družine.

Igro je režiral Jože Zrim, ki je z njemu lastno poirtvovalnostjo postavil na oder dobre »Desetega brata«. Kod vedno je tudi sedaj skoro vse delo opravil sam Tokrat je imel dobro roko pri izbiri igralcev, ki so dobili take vloge, da so jim ležale. Po njegovi lastni izjavi je imel seveda mnogo težav. Čas za vaje je bil prekrat. Nekateri igralci se vaj zaradi službene odsotnosti niso mogli red-

no udeleževati. Drugi zopet so pokazali premalo discipline, čeprav bi se vsak moral zavedati, da je disciplina prvi pogoj za uspešno odrosko delo. Ni n. pr. dovolj, da nekdo poda dober lik na odru. Brez skupnih vaj bo njegov soigralec šibak. Nekatero sceno so bile baje šele na generalki prvič odigrane z vsemi igralci. Vsega tega seveda ne bi smelo biti.

Uprizoritev »Desetega brata« je bila kar dobra. Lahko trdim, da so dejanja potekala z malimi izjemami lepo razgibano. Prav vseč so mi bile množične scene v krmi pri Obrščaku in kmečkih svatba. Vložek z belokrajškimi plesi je bil zelo posrečen. Manj dobra je bila lovška

scena, kjer sem imel nehoti vtis, da je bila slabo pripravljena, in da so bili tudi igralci nesigurni.

Scenerija je bila prav dobra, prav tako razsvetljava. Pač pa so bili odmore odločno predolgi. Ali res ni mogoče odmorov skrajšati? Vzgojiti bo treba preji ali slej dobre odrske delavce, ki bodo, čeprav s primitivnimi sredstvi, sceno hitro spreminjali. Režiser in igralci naj bi načelno s postavljanjem scen ne imeli pobenege opravka.

Kostumi so bili še kar dobri, mask pa ne morem prav oceniti, ker sem jih gledal od odra preveč oddaljen.

Pač pa jezik še vedno šepa. Zlasti me moti izgovarjavanja nekaterih vokalov, značilnih za prekmursko narečje. Nepravilno je raba ozkih in širokih e-jev in o-jev (sreča, zeleni). Prijatelj mora biti prijatelj in nikakor prijati! Jezikovnih napak je bilo mnogo.

Tehnika govora je pri nekaterih igralcih slaba, zato so bili ti igralci večkrat nerazumljivi. Vse to so stvari, ki jim bo treba posvečati v bodoče veliko več pažnje. Če bomo hoteli v tem pogledu dvigniti kvaliteto igralskega dela, bomo morali začeti končno vendarle z načrtnim delom. Igralec-amater, ki želi nastopati na odru, se mora svojih pomanjkljivosti zavedati in jih seveda tudi odpraviti. Mogoče bi kazalo napraviti poseben te-

čaj, kjer bi se obravnavale in odpravljale jezikovne pomanjkljivosti. Vsako leto se v republiškem merilu prirejajo razni tečajji (režiserski, maskerski). Vsaka večja amaterska igralska družina pa naj bi za vzgojo igralskega kadra skrbela s tem, da bi novinci-začetniki — mogoče tudi starejšim članom to ne bi škodovalo — obvezno obiskovali igralski tečaj. Sposoben kader za vodstvo takega igralskega tečaja bi menda v Soboti že našli. Tako bi dvignili kvaliteto igralcev, dobili bi pa seveda tudi večje možnosti za izbiro.

Ob koncu bi se dotaknil predvsem igralcev, ki so imeli večje vloge. Nikakor pa nimam namena podrobno analizirati igralske in značajne, ki so v igri že tako dovolj dolžno nakazani.

Martina, desetega brata, je podal Stefan Antelič prav dobro. Njegova maska me sicer ni zadovoljila. Prav tako tudi jezikovno ni bil vedno dober. Njegova igra pa je bila prepričevalna in tudi doživljiva. V Krjavčevi kočji pa je bil preth in zato za oddaljeneje gledalce nerazumljiv.

Slavko Razdevšek je vlogo Krjavčija prav dobro odigral. Bil je resničen, življenjski in igri, maski in kostumu. S svojo živahno igro je resnično poživil vsak prizor, kakor hitro se je pojavil na odru. Nikakor pa ne morem sprejeti njegovega

Jurčič - „Deseti brat“ uprizoritev na Prekmurjem festivalu

Martina — desetega brata je dobro podal Stefan Antalič

Slavko Razdevšek v vlogi Krjavlja

KRATKE VESTI

Okrožni zlet kulturnoprosvetnih društev »Svoboda« je bil v Celju v času od 19. do 26. julija. Sodelovalo je deset »Svobod« celjskega območja. Za zaključek je bilo preteklo nedeljo slavnostno zborovanje, na katerem se je zbralo nad 5000 ljudi. Zbranim je govoril sekretar CK ZKS ter predsednik izvršnega sveta LRS tov. Miha Marinko.

Tri indijske vojne ladje so pripadle pretekli teden v splitsko pristanišče na prijateljski obisk Jugoslovanski vojni mornarici.

S 1. avgustom se povišajo plače uslužbenecem v državni upravi, prosvetni in zdravstveni službi ter v službi na železnici, pri pošti in Narodni banki. Zvišanje znaša od 500 do 1200 din, kar je odvisno od plačnega razreda. Zvišanje plač nekaterim državnim uslužbenecem je postalo zlasti pereče takrat, ko so narasle cene, in po zvišanju plač uslužbenecem, zaposlenih v gospodarstvu, kjer je znašala povprečna plača uslužbenca v prvem četrtletju letošnjega leta 8111 din, v državni upravi pa 8101 din. Te razlike so bile velike zlasti pri uslužbenecih s srednjo in višjo strokovno izobrazbo.

Novi predpisi o otroških dokladah bodo začeli veljati s 1. avgustom 1953. Po tej uredbi je pravica na stalno otroško doklado in višina te doklade odvisna od premoženjskega stanja družine, skupni znesek stalnih otroških dokladov pa od števila otrok.

Močni nalivi s točo so zajeli pretekli teden severno Italijo in so povzročili mnogo škode. Ponekod je v gorah zapadel

sneg. V srednji in južni Italiji pa je nastala velika vročina s toplimi vetrovi.

Proizvodnja v letu 1952 je bila v Združenih državah Amerike največja, odkar obstajajo. Po drugi svetovni vojni je proizvodnja narasla za 25 odst.

Ob prvi obletnici revolucije je egiptovska vlada izdala odločbo o podelitvi 15.000 orarlov zemlje kmetom. Kmetijski minister je že odobril sezname novih lastnikov.

Turški parlament je sprejel zakon, ki daje vladj posebna pooblastila v borbi proti »verski reakcionarni propagandi«. Po določbah tega zakona bodo kaznovane z zaporom vse osebe, ki bodo izrabljale vero ali verska čustva za politični vpliv ali kakršno koli korist.

Moderna mlekarina, ki lahko predelava dnevno 50.000 litrov mleka, je začela obratovati v Sarajevu konec tega meseca.

1000 tovornih vagonov je posodila Jugoslavija Turčiji in Grčiji za potrebe njihovega notranjega prometa.

Ena največjih tovarnih vezanih plošč in furnirja v Srednji Evropi »Bosanka« pri Sarajevu je začela obratovati. Doslej so posiljali iz republike Bosne in Hercegovine predvsem neobdelan les, v prihodnje pa bodo izvažali tudi lesne izdelke. Še preden je začela nova tovarna obratovati, so se kupci iz Anglije, Turčije, Afrike ter dežel bližnjega in srednjega Vzhoda zanimali za njene izdelke.

Predor skozi najvišjo goro v Evropi

Francoski Svicarji in Italijani se so sporazumeli, da bodo naredili predor skozi Montblanc, najvišjo goro Evrope, ki stoji na meji navedenih držav. Tako bodo za nekaj sto kilometrov skrajšali pot avtomobilom, ki vozijo iz Francije v Italijo in obratno. Predor bo dolg 12,8 km, širok pa bo 8 m in bo imel dvoje cestišč. Temperatura v notranjosti gore znaša verjetno 30 do 40 stopinj nad ničlo. Zato bodo morali urediti tudi prezračevalne naprave. Prezračevanje pa bo potrebno tudi zaradi strupenih plinov, ki jih bodo puščali avtomobili z izpuhi. Računajo, da bo v eni uri prevozilo skozi predor okrog 350 avtomobilov. Predor bo dograjen v nekaj letih.

Po Prekmurju in Prlekiji

Če bi dobili nekaj materialne pomoči, bi brodarji iz Kroga dosegli še večje uspehe

Brodarsko društvo v Krogu se je želelo odzvati razpisu tekmovanja za republiško prvenstvo na mirnih vodah, ki je bilo v Mariboru. Imelo pa je težave, ker ni imelo denarja za potovanje, niti kajaka in tekmovalnega vesla, kar bi vsako društvo moralo pripeljati s seboj. Iznajdljivost in pripravljenost drugih jim pomagati, jih je rešila iz zadrege. Denar za potne stroške jim je dal Okrajni odbor Ljudske tehnike v Soboti, kajak — vendar ne zložljivi, temveč je šolski — pa Brodarsko društvo v Mariboru.

Ko so tekmovalci Brodarskega društva Krog prišli dan pred tekmovanjem v Maribor, je bil predviden trening. Tega so si močno želeli, saj nekateri še niso sedeli v kajaku. To pa jim je preprečil dež.

Ker niso imeli zložljivega kajaka, se v nedeljo dopoldne niso mogli udeležiti tekmovalne v slalomu na razburkani vodi. Popoldne pa so tekmovali na mirni vodi. V skupini mladincev na 500 m je Franc Lukač iz Kroga zasedel 7. mesto. V tekmovalju članov na 1000 m pa je Zadel iz Kroga osvojil prvo mesto. Med mladinci na 1000 m je Ratnik iz Kroga zasedel 5. mesto. Za mladega Ratnika, starega 16 let, je to vsekakor velik uspeh, prav tako tudi za Brodarsko društvo v Krogu.

Po končanem tekmovalju so Celjani izrazili, da so jih brodarji iz Kroga najbolj presenetili. Mariborčani imajo nad 40 kajakov in lahko trenirajo po mili volji, pa kljub temu niso dosegli mnogo boljših uspehov. Po tekmovalju so pa Krogčani kupili od Celjanov dva kajaka po nizki ceni. Rabili bi pa tudi vsaj dva zložljiva kajaka. Ta pa staneta po 40.000 din, zato si jih društvo ne more nabaviti brez finančne podpore kake organizacije ali podjetja.

Ali ne bi naša podjetja v Prekmurju zmogla le malenkost tega, kar so storila podjetja drugod za brodarstvo. Tekstilna tovarna Maribor je dala njihovemu društvu že milijone. Prednica v Litiji je dala brodarskemu društvu tudi 310.000 din itd.

Letos avgusta namerava Brodarsko društvo v Krogu prirediti tekmovalje na Muri, kjer bodo sodelovala društva iz Slovenije. Toda to je odvisno še od finančne pomoči, ker društvo še nima potrebnih sredstev.

netili. Mariborčani imajo nad 40 kajakov in lahko trenirajo po mili volji, pa kljub temu niso dosegli mnogo boljših uspehov. Po tekmovalju so pa Krogčani kupili od Celjanov dva kajaka po nizki ceni. Rabili bi pa tudi vsaj dva zložljiva kajaka. Ta pa staneta po 40.000 din, zato si jih društvo ne more nabaviti brez finančne podpore kake organizacije ali podjetja.

Raj je motilo občane Rogoševca

Rogoševčanom bi storili krivico, če bi trdili, da po osvoboditvi niso bili navdušeni za ljudsko oblast. Bili so celo med prvimi v pogledu kulturne in gospodarske dejavnosti. Če je bilo treba zbrati frontno brigado, Rogoševčani niso oklevali, davke, obvezno oddajo so pravočasno obravnavali — skratka, svoje dolžnosti so vestno izpolnjevali.

Zadnje čase pa se je vso to življenje nekako ustavilo. V Cepcinah, Gradu in po drugih obmejnih vasičah so si zgradili lepe zadružne domove, dočim v Rogoševcih še vedno nimajo primernih prostorov za kulturno delo, sestanke in podobno. Tudi v njihovem gospodarstvu bi jim lahko marsikaj očitali. Kmetijske zadruge v občini so imele v

preteklem letu nad 3 milijone dinarjev dobička, vendar občina nima niti enega kmetijskega strokovnjaka in gospodarski odsek so bolj na papirju kot v resnici.

Vse te slabosti so prišle na nedavni občinski konferenci SZDL očitno na dan. Že iz skopih poročil je bilo razvidno, da stari odbor ni bil kos svojim nalogam. Suhoparni sestanki, slabše zanimanje za reševanje domačih komunalnih vprašanj in je ljudi polagoma otujilo od politična neaktivnost — vse to odbora. Tako je danes v občini le 19 % volivcev članov SZDL in še ti se redno ne sestajajo. Podobno velja tudi za vsake odbore okoliških vasi. Kakšno je danes stanje v teh vajah kaže primer v Sotini. Ta obmejna vasica je imela pred leti 97 % volivcev vključenih v OF. Danes pa je od 327 volivcev le 19 vključenih v SZDL.

Ali je za tako porazno stanje res vzrok previsoka članarina, kakor hočejo vso stvar prikazati nekateri odborniki v vasi? Resnica bo povsem drugač. Vaščani so odkrito priznali, da jim odbor ni ugajal. Sotinski bajtarji so resno zamerili pripravnemu poslovanju davčne komisije, v kateri so bili tudi odborniki SZDL. Težko je reči, kaj je komisija obremenila Janeza Krenosa, ki ima 0,80 ha zemlje, s 46.440 din dohodnine na ha, dočim je Janez Jud s 4,44 ha zemlje bil obremenjen le 35.070 din dohodnine na ha. Razen tega ima Jud še 2,88 ha gozda in boljše zemljo od bajtarja Krenosa.

Sklep konference je bil, da bo novi odbor skušal odpraviti vse te slabosti, ki danes težijo občane. Glavna naloga pa bo zgraditev kulturnega doma.

MORAVČANI SO NAPRAVILI 50.000 KOŠOV ZIDNE OPEKE
V preteklih dveh letih so Moravčani opravili veliko in plemenito delo — napravili so 50 tisoč kosov zidne opeke, ki jo bodo uporabili za gradnjo gasilniškega in kulturnega doma. Opeka je v surovem stanju; ko se dovolj posuši, je bodo pa žgali. Sodelovali so skoraj vsi Moravčani, čeprav so opeko delali v času žetve. Pri tem delu so vaščani pokazali, kateri imajo razumevanje za skupne vaške koristi in kateri se skupnemu delu radi izmakajo. Tudi taki niso manjkali, ki so temu delu nasprotovali. Pa jih ni bilo mnogo, kajti to so vedno isti, ki nasprotujejo vsaki napredni stvari. Kljub temu pa dela ne morejo zavreti.

OBČINSKI DAN V BOGOJINI
Preteklo nedeljo so imeli v Bogojini občinski dan, s katerim so obenem slavili tudi Dan vstaje. Na to praznovanje so se temeljito pripravili. Kulturni spored je bil bogat: razne recitacije, pevške točke mladinskega pevskega zbora in pionirskega zbora, simbolične valje dijakin nižje gimnazije, folklorni nastop in vaje na orodju. Razstava v prostorih pisarne občinskega ljudskega odbora pa je kazala lepe izdelke dijakov nižje gimnazije in učencev osnovne šole. Škoda, da so razstavniki bili tako majhni, sicer bi lahko razstavili več izdelkov domače obrti, ki je v občini precej razvita.

Cisti dobiček občinskega dne je namenjen za kulturnoprosvetne namene in pa za otroški vrtec, ki ga bodo odprli v kratkem. B.

IZ APASKE KOTLINE

Na Nižji gimnaziji v Apačah je v minulem šolskem letu 72 odstotkov dijakov dobilo pozitivne ocene. V osnovni šoli v Apačah pa je 75 odst. učencev dobilo zadovoljive ocene. Šolska mladina se zadovoljivo udeležuje v ljudskoprosvetnih organizacijah. Pionirski odred nižje gimnazije je v preteklem šolskem letu pripravil tri dramske nastope ter sodeloval s pevskeimi točkami na proslavi Dneva vstaje. Dijaki Nižje gimnazije so pred kratkim nastopili s pevskeimi točkami v Radiu Ljubljana.

Pionirji v Črncih so zelo aktivni v izvenšolskem delu in sodelujejo pri odbojki in v šahovskem krožku, pa tudi pri dramski družini in folklorni skupini. V bližnji okolici so najdelavnejši, zato so lahko za vzgled pionirjem ostalih vasi Apaške kotline.

Mladina v Zepoveh, ki je organizirana v ljudskoprosvetnem društvu, je v pretekli sezoni pripravila šest iger, dramska družina v Črncih tri, a v Apačah le eno igro. Še slabše je po ostalih vaseh Apaške kotline, čeprav obstoje materialne možnosti za kulturnoprosvetno delo, potrebni prostori.

Tri knjižnice, ki obstoje v Apaški kotlini, so lani izposodile precej knjig. Treba pa se je boriti proti slabosti, ko nekateri ljudje rajši posegajo po slabših knjigah, ki le vzmernirajo njihovo domišljijo. Najprirednejša bralka je bila tov. Čej iz Kojnišča, ki je prečitala vse knjige vseh treh knjižnic. Med rednimi bralci je največ mladine in pionirjev. Kaže pa se potreba po izpolnitvi knjižnic z novjšimi deli.

Nekateri ljudje pa ne cenijo knjig. To se odraža tudi v majhnem številu članov Prešernove družbe, saj jih je v vsej Apaški kotlini le okrog 60.

Množične organizacije v Apaški kotlini bodo morale v bodoče več pomagati in dajati pobudo za razširitev ljudskoprosvetnega dela. Socialistična zveza pa bo morala pomagati tudi mladinski organizaciji, ki še ne igra tiste vloge pri vzgoji mladine, kot bi jo morala. Od pravilne, socialistične vzgoje mladega rodu pa je odvisna naša bodočnost. Jh.

POJASNILO

V zvezi z vestjo, ki se je razširila v začetku julija, da so nekateri predstavniki Sobotne bili na konferenci v Ptujju proti odpravi nakupovalcev jajc (kar so objavili tudi drugi listi v poročilu s te konference), in o kateri se je razpravljalo tudi na sestankih v Soboti, kar je omenil tudi naš list pod naslovom »Uprava in gospodarska vprašanja v Soboti« v 29. številki, objavljamo odlomek iz zapisnika navedene konference, ki se glasi:

»Tov. direktor Pridelke Murske Sobotne Milošević predlaga, da se ukinejo privatni nakupovalci in prepusti odkup KZ Obratno, da so privatni nakupovalci dostikrat sami zakrivali zvišanje cen, zasledujoč svoje koristi, seveda takrat, ko so občutili konjunkturo do teh artiklov na inozemskem trgu. Toda ta predlog je bil podprt samo s strani načelnika gospodarskega sveta in direktorja »Drave«. Ostali izvozniki pa so se temu protivili.«

CENA KROMPIRJA SE VEDNO PADA

Kakor je lansko jesen cena krompirja hitro rasla, tako letošnja vztrajno pada. Ker se obeta dober pridelek krompirja, ga je na trgu v zadnjih tednih dovolj. Ta po mu znižuje ceno in ga nekateri kmetijske zadruge v okolici Ljutomerja odkupujejo po 7 din kilogram. Vendar kmetovalcem ne kaže čakati s prodajo, ker bo jeseni gotovo še cenejši.

Slaščičarskega vajenca sprejmemo. Zaželena izobrazba nižje gimnazije. Vprašati: Pauko, slaščičarna M. Sobotna, Titova ulica

mešanega narečja, ki je iz neke doljenščine preko savinjske prejalajo celo v prekmurščino. Če se že v igri uporablja narečje, ga mora igratelj obvladati in ostati v njem dosleden. Ing. Cegnarja na soboškem odru že prav dobro poznamo. Tokrat je z veliko igralsko rutino podal lik domačega učitelja Kvasa. Jezikovno je bil prav dober. Njegova izgovorjava, zlasti pa tehnika govora naj bi služila za vzgled ostalim igralcem. S svojo dobro, skoro vedno doživljeno igro je pritegnil vedno tudi soigralca.

Novakov Dolef je bil zares dober. Imel je tudi prav dobro masko. Zdi se mi, da ga Novak ne bi mogel boljše podati, kakor ga je. Bil je res življenjski tip, kakršnega si je po mojem mnenju zamislil Jurčič. Njegova igra je bila vseskozi dosledna in res doživljiva. To je bila njegova najboljša vloga, kar sem jih doslej videl.

Vlado Kukanja je Benjamina kar dobro podal. Bil je prepričljiv v maski in svoji umerjeni igri, kot jo značaj sllemeniškega gospoda zahteva.

Dr. Kavcs, ki ga je igral Vili Grlec, je bil po mojem mnenju premehak, v govoru odločno pretih. V igri je pokazal premalo notranje razdvojenosti, ki je v Kavcsu značaj razumljiva in psihološko utemeljena. Bil pa je v sicer dobro podani igri dosleden.

Marjana je Edi Gregorič igralsko in jezikovno dobro izoblikovala. Bil je uglajen, za podeželskega gospodarka mogoče celo malce preveč.

Manico, glavno žensko vlogo je igrala Sonja Megličeva. Bila je pretihja, zato na nekaterih mestih nerazumljiva. Njene ljubezenske scene so premalo doživete. Cegnarjevemu Kvasu ni mogla postaviti igralsko dovolj močne osebnosti nasproti.

V manjši vlogi je nastopil Sreč kot čevljar Krivec. Pri njem se pa močno občuti organska govorna hiba ter dialekt. Krivčevko, njegovo žensko ženo, je prav dobro igrala tovarišica Razdevškova, ki ji te vrste vloge prav posebno dobro ležijo. Njena igra je res naravna. Razpolaga s prijetnim, voluminoznim glasom.

Kratko vlogo njune hčerke Franice je igralsko in pevski lepo podala tov. Ribnikarjeva.

Dobro je bil, po igri tudi kmečki krčmar Obrščak. Toda Ante Novak jezika ne obvlada. Pri njem prihajajo hrvatizmi vse preveč do izraza. Naj se le potruži, da se jih bo otresel!

V zadnji sceni smo imeli priliko videti prof. Zadravca v vlogi sodnika Mežona. V tej kratki vlogi nam pač ni mogel mnogo pokazati. Njegova igra je bila sicer dobra, maska pa odločno premlada. Po mojem mnenju je bil vse preveč fin.

Saj se takega podeželskega sodnika z leti prime marsikaj iz njegovega okolja. Bolj domač, bolj preprost Mežon bi mi bil bližji.

Tudi ostali igralci, ki so imeli manjše vloge, so te igrali po svojih sposobnostih zadovoljivo. Z »Desetim bratom« je sobo-

ška gledališka družina pokazala, da razpolaga z dobrim igralskim materialom, s katerim bi se dalo doseči še mnogo večje uspehe. Toda to le tedaj, če bodo člani disciplinirani in če bodo svoje igralske sposobnosti sistematično strokovno razvijali. Prof. Vlado Močan

Resno delo za pevski zbor v Beltincih

Prekmurški ljudje radi zapojejo. Po delu na polju, ko že v hladnejših večerih zapuščajo posel z žuljavimi rokami in trudno hojo, si s pesmijo krajšajo pot na domove. Ob mlačvi, pri tem najstarejšem kolektivnem delu, kakor ob vsaki radosti in sreči, se same od sebe razširijo prsi in od srca zadoni pesem. Res, da pesem naših preprostih ljudi ni tako ubrana, vendar je ljudsko iskrena. In v teh pesmih se izraža zdrave ljudi in volja po življenju. Pesem teh ljudi ni zamrla niti v času najhujše madžarske okupacije.

Ljudje po prekmurških vaseh želijo, da je njihov učitelj med drugim tudi dober pevovodja. Žal še takih nimamo dovolj, zato pa je borba za te tem večja. Pred nedavnim je bil premeščan iz Melincev v Puconce tov. Gonza, ki je imel v Melincih številčen mešan pevski zbor, s katerim je uspešno nastopal doma in drugod. Le škoda, da

imajo Melinci preobilico ljudi in premalo obdelovalnega sveta in tako so ljudje večji del leta z doma, kar mu je oviralo redno delo.

Beltinci imajo nižjo gimnazijo in osnovno šolo, vendar so se že več let zaman potegovali za pevovodjo. Kaže pa, da jim je to pot le uspele. Vaški odbor SZDL se je namreč resneje lotil svojih nalog. Sekretarka tov. Kristina Vertot se je zagrizla ne samo v delo ženske sekcije, temveč uspešno posega na vsa polja udeleženstva. Odločno je zahtevala, da se najde primerno stanovanje za tov. Gonzo tudi v Beltincih, kar ji je občinski ljudski odbor tudi zjametil. Sicer bo finančno nekaj žrtvoval, vendar za kulturno delo na vasi ta izdatek ne bo zama. Beltinčani upajo, da si bodo ustvarili dober pevski sloves, kot so si to s folklorno skupino, o kateri bomo še obširneje poročali.

Gasilstvo na področju Radgone

Gasilska organizacija gornje-radgonskega področja je po svojem delu zelo aktivna saj šteje 32 društev, ki imajo že tradicionalno pot; skozi desetletja vrše požarno varnostno službo, nudijo pomoč v nesreči.

Predzadnje nedeljo so izvedli sektorske vaje radgonskega področja v Orehovcih v Črešnjevcih so nedavno ustanovili novo društvo in vključili vanj predvsem mladino. Novo društvo imajo tudi v Lumanoših, kjer zbirajo sredstva za nabavo potrebnega orodja in brizgalne. Zelo aktivno je tudi novo društvo v Zbigovcih, ki ima svoj sedež na zelo ugodnem terenu zaradi hrbovite in razgledne lege kraja. Društvo je prevzelo tudi na pol zgrajen zadružni dom, ki ga bodo dogradili.

Gasilska društva Apaške kotline so bila pred leti mnogo bolj aktivna, zadnji čas pa je najdelavnejše društvo v Lešanah. Tu so predani zgradili povsem z lastnimi sredstvi gasilec dom ter nabavili razno potrebno orodje.

Gasilska organizacija redno pri-
sostvuje pri požarno varnostnih pregledih. Mnogokrat ugotovijo, da imajo kmetje po podstrešjih mnogo požarno hitro vnetljive navlake, ki ne koristi nič ter povzroča v primeru požara veliko nevarnost za naglo razširitev.

Društva radgonskega sektorja imajo težave zlasti pri materialni oskrbi, občutno je predvsem pomanjkanje cevi. Nedavno jih je prejel radgonski sektor le 300 metrov, dasi bi jih vsako društvo potrebovalo po 100 metrov. Razna društva kot n. pr. Ger. Radgona, Jančev vrh itd. vključujejo v svoj sestav tudi mladinke, ki so v svojem delu zelo aktivne. Potrebno bo to iniciativno, vključevanje mladine v gasilsko organizacijo, le še pospešiti, saj pripada bodočnost gasilske organizacije prvenstveno mladini. Zato se bodo morala mnoga društva otresti stare prakse, držati v organizaciji le stare člane, -jh

TELESNA VZGOJA IN SPORT

9. avgusta - Dan sporta v M. Soboti

Soboški športniki se že nekaj tednov pripravljajo na velike športne prireditve, ki bodo 8. in 9. avgusta. Pa tudi ljubitelji športnih iger z zanimanjem pričakujejo in ugibajo, kaj jim bodo te športne prireditve nudile. Prireditelji pripravljajo številna zanimiva srečanja v raznih športnih panogah, tako tekmovalnja v odbojki, košarki, lahkotletiki, boks-meč, kegljaški tekmovalje in končno nogo-

metno tekmo med domačo Soboto in — kakor obetajo plakati, nekimi avstrijskim negometnim klubom. Torej, obetov dovolj, tako da ljubitelji športa z veseljem pričakujejo ta dan, sproti pričani, da bodo prišli na svojo račun.

Zadnjih štirinajst dni pridno urejujejo tudi stadion SD Sobotice. Se pred 9. avgustom bo na novo urejeno igrišče za tenis in odbojko in popravljen tekaišče. Podroben spored vseh prireditve bomo objavili v prihodnji številki.

SD SOBOTA — GRANICAR (Djurdjevac) 3:3 (1:0)

Nedeljsko prijateljsko srečanje med nogometno enajstoro SD Sobotice in moštvo Granicarja iz Djurdjevca je bilo sicer zanimivo, vendar ni izpolnilo vseh pričakovanih gledalcev. Z neresnim rezultatom ne morejo biti zadovoljni niti igralci, tako kot niso zadovoljni gledalci.

V predtekmi se je pomerila druga ekipa Sobotice z nogometarji Partizana iz Ljutomer. Domačini so igrali izredno slabo, zato pa so Ljutomerčani odšli iz Sobotice veseli, »amago 4:1.

Posebnost oči

Nekatere ribe v jezerih in rekah Srednje Amerike imajo zelo zanimivo konstrukcijo oči: z gornjo polovico, ki moli nad vodo, si iščejo hrano na vodni gladini, s spodnjo polovico, ki je pod vodo, pa prežijo na svoje sovražnike

Prometne nesreče v Avstriji

Avstrija poleg ZDA skoraj gotovo prednjači v številu prometnih nesreč. Tedensko se zgodi v Avstriji okrog 500 prometnih nesreč, s 500 ranjenimi, številu smrtnih primerov pa se skoraj vedno giblje od 20 do 30 ljudi.

Izid žrebanja srečk 44. kola Jugosl. loterije v Puli 23. julija

1.000.000 dinarjev je zadela srečka številka 512831 (prodana v Kruševcu).	10.000 din srečka štev.: .. 5915
500.000 dinarjev srečka številka 968971 (prodana v Beogradu).	.. 9018
300.000 dinarjev srečka številka 526701 (prodana v Slavon-skem Brodu).	8.000 din srečka štev.: .. 4770
200.000 dinarjev srečka številka 160693 (prodana v Goraždi).	.. 0533
100.000 dinarjev srečke številka: 938230, 189884, 539547, 032486, 606270, 031426, 059551 (Maribor), 059933.	.. 1230
70.000 din srečka štev.: .. 78191	5.000 din srečka štev.: .. 5824
50.000 din srečka štev.: .. 93140	.. 1461
.. 84908	.. 1630
40.000 din srečka štev.: .. 87972	.. 5854
.. 50397	.. 4478
.. 96311	3.000 din srečka štev.: .. 2177
30.000 din srečka štev.: .. 59550	.. 5022
.. 14441	.. 0968
.. 76556	.. 1692
20.000 din srečka štev.: .. 91349	.. 5209
.. 34227	2.000 din srečka štev.: .. 861
.. 92343	1.500 din srečka štev.: .. 632
.. 23289	1.200 din srečka štev.: .. 634
.. 17786	.. 614
	1.000 din srečka štev.: .. 37
	500 din srečka štev.: .. 55
	400 din srečka štev.: .. 73
	300 din srečka štev.: .. 66
	.. 30
	100 din srečka štev.: .. 6
	.. 0

Srečke izplačuje brez vseh odbitkov podružnice Narodne banke in zastopniki Jugoslovanske loterije.

Tekma brez konca

REPREZENTANCA NAFTE — REPREZENTANCA LENDAVE 4:2 (3:2)

V nedeljo je bila v Lendavi odigrana prijateljska nogometna tekma med moštvom Nafta in Lendave. Tekma je bila kot priprava za nogometno srečanje prihodnjega nedelja z avstrijskim moštvom Klagenfurt, ki bo gostovalo v Lendavi. V obeh moštvih so poskusili nekaj mladih moči in je že začetek tekme obetal zanimivo in borbeno igranje. Moštvo Nafta, ki je bilo fizično precej močnejše, je v prvem polčasu prevladovalo na igrišču, vendar se je prvi polčas končal z ozkim rezultatom v korist Nafta in bi ob objektivnosti sodnika bil lahko tudi nerešen.

Stanje na igrišču se je v drugem polčasu popolnoma spremenilo in je reprezentanca Lendave postala gospodar na zelenem polju ter stalno ogrožala vrata Nafta. Mlada napadalna petorica Lendave je z lahkoto prihajala v kazenski prostor

Nafta, ki se je le branila. Sodnik Varga, ki je obenem trener nogometnega moštva Nafta, ki bi moral stremeti za čim bolj realno sojenje, je s svojo neobjektivnostjo in nepravilnimi odločitvami prispeval, da so igralci obeh moštvev zapustili igrišče, kar je vredno kritike ne samo zato, ker se je tekma končala predčasno, ampak ker je sodnik sam funkcionar nogometnega kluba Nafta. Tudi gledalci so razočarani zapuščali igrišče in obsojajo tako početje.

V predtekmi sta se srečali pionirski nogometni moštvi iz Lendave in Lakoša. Tekma se je končala s sigurno zmago Lendave z rezultatom 6:3. Končno so tudi v Lendavi začeli posvečati skrb mlademu naraščanju, ki po prikazanih igrarh zelo mnogo obeta. Tekmo je sodil objektivno njihov trener, znani igralec Nafta Stefan Vidak.

Poverjenikom Prešernove družbe

Zaradi tehničnih možnosti podaljšujemo skrajni rok sporočil števila vpisanih članov od 25. julija na 5. avgust. Pozivamo vas, da pohitite z zbiranjem članov, ker bomo kasnejša naročila le težko upoštevali.

GLAVNI ODBOR PREŠERNOVE DRUŽBE

POHITITE!

s vpisom v članstvo Prešernove družbe, da ne boste ostali v jeseni brez njenih knjig. Člane sprejemajo poleg poverjenikov tudi

vse knjigarne do 5. avgusta t. l.

Kasnejše vpise bodo zaradi določene naklade le težko upoštevali!

MALI OGLASI

Hladilna omara, postelje, nočne omarice in razne druge stvari, vse dobro ohranjen, napredaj do 10. avgusta. Oglej dnevno med 16. in 18. uri v Murski Soboti, Ivanocijeva ul. 39.

Novo trodelno omaro iz brestovega lesa prodam. Naslov v upravi lista.

PREKLIC

Vse tisto, kar sva z ženo govorila proti družini Kosj iz Radomerja preklicujem kot neresnično. Janez Potočnik, Radomerje.

KINO

SOBOTA predvaja od 31. julija do 3. avgusta mehiški film „EN DAN ŽIVLJENJA“ — 4. do 6. avgusta francoski film „VSA POTA PELJEJO V RIM“. LJUTOMER predvaja 1. in 2. avgusta ameriški barvni film „SNEGULJICA“. CEPINCI predvaja 1. in 2. avgusta film „V PARIZ“ — 8. in 9. avgusta „STREL SKOZI OKNO“. IVANJKOVCI predvaja 2. avgusta film „ASFALTA DŽUNGLA“ — 9. avgusta „IZ TISOČ IN ENE NOČI“. Grad predvaja 2. avg. amer. film »Tereza«. — 9. avg. jugoslovanski film »Plavi 9«.

Vsak teden ena

SIGUREN ZNAK

A: »Ali je pozdrav ‚dober dan‘ res malomeščanski?«
B: »Pozdrav sam ni malomeščanski — čeprav imamo lepšega — le da so si ga malomeščani izbrali za izražanje svoje malomeščanšine...«
A: »Kako naj potem vem, kdo je malomeščan?«
B: »Kar opazuj, kdor pri ‚zdravo‘ zavija nos, pa ga boš spoznal...«

KAKO SO MISLILI NEKATERI VELIKI MOŽJE O LJUBEZNI

Umetnost, da je človek srečen v ljubezni, je v tem, da daje vse, a nič ne zahteva. Bourget
Ljubezen je izmed vseh strasti najmočnejša, kajti ona napada istočasno glavo, srce in telo. Voltaire
Lepa ženska ugaja očem, dobra ženska ugaja srcu. Napoleon

Razvoj fotografije

Razvoj fotografske tehnike je v zadnjem desetletju silno napredoval, tako da poleg profesionalnih fotografov tudi amaterji dosega jo nenavadne uspehe. Tako je na nedavni fotografski razstavi v ZDA dobil prvo nagrado neki fotoamater, ki je posnel človeško oko.

»Ti, če ne boš tiho, te bom usekal, da se ti bo vlila kri.« je zakričal Maček in se oprjel za naslanjalo na stolu. Od razburjenja je drgetal po vsem telesu.
»Le udarite, če si upate! Tudi jaz imam roke. Delaj sem z njimi pa se bom znal tudi braniti, če bo treba. Samo to vam povem, da se bomo še srečali nekoč. Denar, ki mi ga še niste izplačali za zadnja dva meseca, dajte moji teti. Če ji ga ne boste izročili, vam bo kmalu presneto žal.« Franc je zaloputnil za seboj vrata, da so se stresle šipe v oknih.
Maček, njegova žena in dekla Tona so onemeli obstali.
»Ponorel je,« je prva spregovorila Tona.
»Pijan je, hudič,« si je opomogla od razburjenja gospodinja.
»Tudi to mu bom iztepel iz glave,« je pribil Maček in si grizel ustnico. »Se nocoj bom poslal orožnike za njim in ga dal zapreti, da si bo ohladil svojo naglo jezo.«
Franc in Anza sta medtem bila že daleč. Hitela sta po bližnjici.
Na vrhu hriba nad pokopališčem sta obstala in se ozirala v dolino. Zvonik vaskerke se je kakor senca dvigal v nebo. V kočah so mežikale drobne luči, na nebu so trepetale zvezde. Rimska cesta je bila milno blede. »Slabega kruha sem se navedel pri vas,« je šepetal Franc. »V Avstriji mi bodo rezali boljšega. Tebi je Wellas povedal, da delavci pod Hitlerjem ne živijo slabo. K njim pojdem. Dovolj dolgo sem bil hlapec.«
»Da, tako je rekel Wellas. Kmalu se bova prepričala, če je govoril resnico,« mu je odgovoril Anza.
Hitela sta vso pot, kolikor sta mogla. S kolovoza sta zavila v gozd. Nista se zmenila za veje, ki so ju praskale ob obrazu. Poznala sta pot, zato se nista bala, da bi zašla. Če bi dobrih dvajset minut sta dosegla potok in ga prebrčala. Nabeneja graničarja nista srečala na meji.
Franc in Anza sta bila na avstrijski strani!
»Zdaj sva v obljubljeni deželi,« je vzkljnil Anza.
»Oh, ko bi le bila,« mu je pritrdil Franc.
Oba hkrati sta vrgla vrči na zemljo in sedla nanje. Srce jima je močno bilo in s čela jima je tekel znoj. Franc si je odpel srajco in poslušal na vse strani. Spodaj v potoku je šumela voda, iz zemlje je puhtela toplota, nekje so regljale žabe, in travi so cvrčali murni, nizko nad zemljo pa so letale kresnice in se svetlikale kakor majhne lučice.
»Zdi se mi, kakor da naju kresnice pozdravljajo.«

ZANIMIVE DROBNJARIJE

Kako nastajajo potresi

Potresi nastanejo zaradi premikanja gnot v zemeljski skorji. Po načinu, kako nastanejo, jih ločimo v tri vrste:

Vdorni potresi so posledica rušenja podzemskih votlin, kar na primer lahko povzroči podtalno delovanje vode. Ti potresi so redki, učinkujejo le v krajevno, lahko pa povzročijo na robu vdornega mesta občutno škodo.

Vulkanski potresi nastanejo ob vulkanskih izbruhih. Eksplozije plinov in premiki lave povzročajo tresljaje zemeljskih plasti. Potresno območje je prav tako majhno.

Tektonski potresi so posledice prelomov ali premikanja (dislokacije) v zemeljski skorji. Ob-

segajo več kot 90% vseh potresov.

Potresi trajajo le malo časa (na žarišču le nekaj sekund). Širijo se v obliki valov od mesta, kjer so nastale motnje v ravnovesju zemeljske skorje. Glede na oddaljenost jih ločimo v krajevne, bližnje in daljne, po moči učinka pa v lažje, srednje, velike, svetovne in povratne.

Statistika potresov kaže, da izbruhne na naši zemlji letno okrog 10.000 potresov (vsako uro povprečno en potres). Od teh

jih okrog 5000 občutimo, razdiralni učinek pa ima le 100 potresov. Za registriranje potresov uporabljamo posebne potresomere, izredno občutljive naprave, tako imenovane seizmografe, ki beležijo najmanjše potresne vdore

Od leta 1348 do 1923 je človeštvo pretrpelo 12 velikih potresnih katastrof, pri katerih je izgubilo življenje 613.000 ljudi. Največji potres je bil leta 1923 na Japonskem v Sagonskem zalivu, ki je zahteval 100.000 človeških žrtev zaradi vdiranja zemlje, poplav in požarov; porušenih pa je bilo 500.000 hiš

KOTICEK ZA GOSPODINJE

Uporaba kuhinjske posode in skrb zanjo

Tudi kuhinjski posodi moramo posvečati vso skrb. Pri ne-skrbnih uporabi dobiva jed neprijeten okus ali nelepo barvo, pa tudi posoda se prehitro iztroši.

Zelenjavo ne smemo nikoli kuhati v loščeni posodi, s katere je odpadel kak kosček lošta. Mleko ne smemo viliti v lončeno posodo, v kateri smo že hranili mast ali pa v njej kuhali juho. V medenasto in bakreno posodo ne smemo devati kislih jedi.

Cisto in negovano položeno posodo lahko uporabljamo povsod, ne da bi se bali, da se bo navzela vonja jedi ali pa da bo kakorkoli kvarila okus. Če je lošč ponekod odpadel, lahko posodo uporabljamo samo za gretje vode, kuhanje krompirja itd.

Da bi emajlirano posodo čim dalje očuvali, ne smemo nikoli devati vanjo, kadar je hladna, zelo vročih jedi, v vročo pa ne prehladnih. Prav tako je ne smemo puščati prazne na ognjišču (na ognju). Nepološčeno kovinasto posodo uporabljamo za peko, pečenko in kuho.

Ker se cink ob vročini zelo hitro stopi, ne smemo »zakrpa-

ne« posode nikoli postaviti prazne na ogenj, prav tako je tudi ne smemo uporabljati za segrevanje masti. Za shranjevanje jedi je najprikladnejša posoda iz gline, bele prsti, porcelana ali stekla. Pološčeno glinasto posodo je najbolje pomivati v vroči vodi ali lugu, nakar jo izplaknemo ali posušimo.

Kupi in kuhaj to, kar da letni čas. Kupi poceni in ne misli, da moraš prvo sadje, zelenjavo in drugo imeti takoj, ko se pojavi na trgu.

Čebulo pomoči naprej v vodo in jo šele nato reži, kajti v tem primeru se ti oči ne bodo solzile.

Z rumenjakom ponesnažen jedilni pribor obriši naprej s krpico ali zmečkanim papirjem, namočenim v raztopini soli. Pribor postane lepo čist, hkrati pa izgine tudi neprijeten priokus po rumenjaku.

Predmete iz nebarvanega usnja (torbice, listnice itd.) lahko očistiš s čistim bencinom, sredico belega kruha ali najbolje s surovim mlekom.

Janez Svajncar:

(43)

STRELI NA MEJI

»Teta, prej bi mi lahko to povedali. Navadil sem se na tuje ljudi. Morebiti se bom tako dolgo potikal po svetu, dokler ne bo prišlo kaj vmes.«

»Franc na stara leta me boš puščal samo?« je zalhtela.

»Ali res nimaš nič srca?«

»Jaz ga že imam. Mnogi so brez njega. Na svoji koži sem občutil. Če boste potrebovali denarja za ljudi, ki vam bodo pomagali delati na zemlji, vam bom že poslal. — Bova zmlela do kraja?«

»Za nekaj dni bom imela dosti za žgance,« je odgovorila in nasula zdoba v košaro.

»Potem pa srečno, teta. Zdravi ostanite. Se bodo boljši časi za nas vse.« Franc je stisnil teti roko, jo poljubil na lice in odšel skozi vrata. Ona se je prijelja za tisto mesto na licu, kamor jo je poljubil, držala pod pazduho košaro in vprašujoče gledala za njim.

Francu so rekli na naboru, da je sposoben. Zapisali so mu osemnajst mesecev Izbirali sploh niso mnogo. Iz vasi so vzeli vse, razen enega, ki je bil grbav in šepav. Nekateri fantje so se tako napisli, da so jih orožniki s puškinimi kopiti naganjali na okrašenih lojstrski voz, s katerimi so se pripeljali, in jim grozili, da jih bodo pretepili, če ne bodo tiho.

V Francu je vedno bolj gladala misel, ki se ga je držala od takrat, ko mu je Anza svetoval, naj bi ne odšel k vojakom. Posebno zdaj, ko je vedel zagotovo, da bo moral obleči vojaško suknjo — mogoče še prej, kakor si predstavlja, tako so govorili ljudje po vasi — se ga je ta misel držala kakor klop psa.

V hlevu med živino je premišljeval o marsičem. Dolgo ni vedel, za kaj bi se naj odločil. Iskal je na vse strani. Prikladi si je v spomin pogovore, ki jih je slišal v tem letu. Anza, Wellas Vinko kočar Miha, Maček, Liza — vsi so mu zapledali pred čemi. V tretjem rajhu delavcem ne bo treba stradati pred čemi. Zato ti rečem še enkrat, da je najbolje, če pobegneš v Avstrijo. Dolgo se je boril sam s seboj. Zavrtačal je šepetanje, ki se je znova oglašalo: »Nekateri živijo dobro, drugi slabo. Povej zakaj vsi ljudje ne bi živeli dobro? Dokler bo ta režim, se ti bo slabo godilo. Šele ko bo prišel Hitler, bo dru-

gače. Hitler!, Hitler!« je udarjalo v njegovih sencih, da ni mogel več vzdržati v hlevu. Pustil je grebljico na tleh, vrgel mečo na kup gnoja, zasadil vanj gnojne vile in izvlekel izpod postelje vrečo, v kateri je imel svoje borno imetje. V vrečo je stlačil neoprano srajco, ki je ležala na postelji in se začel divje režati: »Jaz bom pokazal gospodarju! Solit se naj gre! Ne bom več tako nor, da bi mu delal zastoni. Naj si poišče drugega norca. Dovolj sem že star, dovolj imam pameti v glavi.«

Pretaknil je vso posteljo in zavezal vrečo na vrhu. Nato je stopil k vsaki kravi, jo pobožal po gobcu in zaklical: »Sivka, Liska, Seka, Crna, in vidva, telička, srečno, zbogom.«

»Se boš selil, Franc,« je nenadoma zaslišal za seboj. Obrnil se je in zagledal Franca s kovčkom v roki.

»Ti nisi odtisnil na orožne vaje?« je pritajeno vprašal.

»Kakor vidiš, se pravkar odpraviljam. Toda v kasarni me ne bodo videli. V Avstrijo sem se namenil!«

Francu je padla vreča iz rok. »Jaz sem se tudi pripravil za odhod.«

»Potem imava isto pot,« je vzkljnil Anza in ga objel.

»Kovček bom pustil tukaj, vse kar je v njem, bom zložil v vrečo. Če si pripravljen, bova takoj krenila na pot.«

»Počakal me boš Z Mačkom bi še rad obračunal.«

Francu je bilo vseeno, kaj si bo mislil o njem gospodar. Z jeznim obrazom se je ustavlil v kuhinji, da je gospodinja vztrepetala pri štedilniku.

»Kje je gospodar,« je mrko vprašal in stal pripravljen na srečanje z njim.

»Kakšen glas imaš nocoj?« je zadirčno usekala Mačkova, ki si je medtem že opomogla od presenečenja.

»Revše, ne deri se preveč!« se je oglasil Maček, ko je zagledal Franca. »Si pozabil, da si moj hlapec?«

Franc se je zaniljivo zasmejal: »Do danes sem bil vaš hlapec, zdaj ne bom več Poiščite si drugega!«

Dekla Tona, ki je sedela pri mizi in večerjala, je rekla: »Franc, tako ne smeš govoriti z gospodom!«

Ni je poslušal. Nedeljeval je z nezadržanim glasom: »Toliko let sem vam služil, na še volov niste hoteli posoditi teti, da bi ji zorali tisto krpico zemlje. Rekli ste ji, naj bi vam dala zemljo, če je ima preveč. Ali mislite, da lahko delate tako, ker ste župan? Ne! Motite se! Samo poskusite vzeti teti zemljo! Šele potem me boste prav spoznali, četudi sem bil le vaš hlapec!«